

N:o 27.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående anordnande af sjukhuslokaler för vissa truppförband af armén; gifven Stockholms slott den 19 januari 1906.

Under återopande af bilagda utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen medgifva, att till anordnande af sjukhuslokaler för Hallands och Västmanlands regementen, Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementen, Gottlands infanteriregemente, Lifregementets husarer, Vendes artilleriregemente, Gottlands artillerikår, Svea, Västmanlands, Göta och Östgöta trängkårer, Skånska trängkåren samt de truppförband, som tillhöra Bodens garnison, må af fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar användas ett belopp af 647,900 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.*Lars Tingsten.*

*Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 19 januari 1906.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN,
 BIESÉRT,
 Friherre MARKS VON WÜRTEMBERG,
 TAMM,
 SIDNER,
 HELLNER,
 SCHOTTE,
 BERG,
 BERGSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Tingsten anförde:

»I den summa, som vid 1902 års Riksdag äskades till uppförande af nya byggnader för armén, ingingo enligt beräkning erforderliga belopp för uppförande af *nya* kasernetablissemang för Hallands och Västmanlands regementen, Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementen, Norrbottens regemente, Gottlands infanteriregemente, Lifregementets husarer, en del af Norrlands artilleriregemente, Bodens ingenjörkår, Svea, Västmanlands, Göta och Ostgöta trängkårer samt Skånska trängkåren. Enligt de detaljerade, inom fortifikationen uppgjorda förslag till typer för nya kasernetablissemang, hvilka lågo till grund för Eders Kungl.

Maj:ts framställning till nämnda Riksdag, skulle sjuklokalerna anordnas på hufvudsakligen samma sätt som i de etablisseman, hvilka till följd af 1892 års urtima Riksdags beslut angående förbättrad härordning blifvit uppförda. Den nämnd, bestående af två ledamöter från hvardera af Riksdagens båda kamrar, hvilken af Eders Kungl. Maj:t den 8 november 1901 blifvit tillsatt för granskning af ifrågasvarande förslag, anförde i sitt betänkande beträffande sjuklokalerna: »Att inom hvarje etablisseman måste finnas lokaler, där tillfälligt insjuknade kunde få hvila och vård, är uppenbart, men det torde icke vara nödvändigt att på sådana orter, där flera truppförband äro förlagda, uppföra för hvarje sådant ett jämförelsevis ganska dyrbart sjukhus, afsedt för allvarsamma och långvariga sjukdomsfall. På sådana platser torde i stället böra uppföras en efter omständigheternas kraf till storleken afpassad gemensam sjukhusbyggnad».

I anledning häraf och med hänsyn till andra på denna fråga inverkande omständigheter ansågs det nödigt att taga förslagen beträffande sjukhusanordningarna under förnyad ompröfning. Genom generalorder den 6 juni 1904 beordrades därför öfverfältläkaren samt chefen för arméförvaltningens intendentsdepartements sjukvårdsbyrå att stå till chefs för fortifikationen förfogande för att biträda vid uppgörandet af förslag till anordnandet af de sjuklokaler, hvilka skulle beredas i samtliga nya eller utvidgade kasernetablisseman. Uti ett af öfverfältläkaren och chefen för nämnda byrå till chefen för fortifikationen den 19 september 1904 afgifvet betänkande anförde de, att med deras biträde inom fortifikationen nya förslagsritningar utarbetats till sjukpaviljonger af tre olika storlekar, med 30, 20 och 14 sängar, att användas vid truppförband med en manskapsstyrka af omkring respektive 1,000, 700 och 450 man under beväringsskrytskolorna. De framhålla vidare, att behovet af lokaler för sjukvården under rekrytöfningarna syntes enligt dessa förslag blifva väl tillgodosedt, dock att, därest icke smittosamt sjuka finge intagas å vederbörande kommuners epidemisjukhus, en epidempaviljong borde å särskild plats för hvarje regementes räkning uppföras. Slutligen ville de betona vikten däraf, att ändamålsenligt anordnade sjukhusbyggnader för armén uppfördes till beredande af fullgod vård åt den manliga ungdom, som under utbildningen till fosterlandets försvar ådroge sig sjukdom eller ohälsa.

I öfverensstämmelse med de principer, som blifvit i berörda betänkande uttalade, har chefen för fortifikationen i underdånig skrifvelse den 8 december 1904 föreslagit, att för hvardera af *Hallands* och

Västmanlands regementen skulle uppföras en sjukpaviljong, innehållande, förutom besiktnings- och läkarerum samt operationsrum m. m., sjuklokaler med tillsammans 30 sängar, att för hvartera af *Karlskrona* och *Vaxholms grenadjärregementen* skulle uppföras en sjukpaviljong med plats för 20 sängar, att för hvar och en af *Svea* och *Västmanlands trängkårer* samt *Skånska trängkåren* skulle uppföras en sjukpaviljong med utrymme för 14 sängar, samt att, med hänsyn till nuvarande otillfredsställande anordningar för de sjukas undersökning och vård vid *Vendes artilleriregemente* äfvensom rekrytkontingentens storlek därstädes, skulle vid detta regemente uppföras en sjukpaviljong för 30 sängar. Beträffande *Lifregementets husarer* och *Göta trängkår*, båda förlagda till Sköfde, ansåge chefen för fortifikationen, att de sjuklokaler, som vore afsedda att användas vid allvarsammare och långvarigare sjukdomsfall, borde anordnas gemensamt för dessa truppförband. Lokaler för tillfälligt insjuknade äfvensom erforderligt besiktningsrum funnes redan inom husaretablissemangets kasernbyggnad, hvaremot det ansetts obehöfligt att anordna sådana lokaler inom trängetablissemanget, då afsikten vore, att den administrationsbyggnad och sjukpaviljong, som föresloges till uppförande, skulle få sin plats i sistnämnda etablissemangs omedelbara närhet. Den för *Gottlands infanteriregemente* afsedda sjukpaviljongen borde göras så rymlig, att där jämväl kunde emottagas sjuka från *Gottlands artillerikår*, och föresloges fördenskull för båda dessa truppförband en gemensam sjukpaviljong med utrymme för 40 sängar, förlagd vid infanterietablissemanget. I planen för fullbordandet af artillerikårens etablissemang inginge att inom detsamma anordna lokaler för vården af tillfälligt sjuka, hvaremot sådana sjuka från infanteriregementet kunde vårdas i den föreslagna sjukpaviljongen.

Rörande ifrågavarande sjuklokaler anför chefen för fortifikationen, att de vore beräknade för allenast 3 procent af rekrytkontingenten och därför icke kunde anses tillräckliga under regementsöfningarna. Då det emellertid skulle medföra allt för dryga kostnader att bygga sjukpaviljonger, liknande de nu föreslagna, för en beläggning motsvarande 3 procent af den under regementsöfningarna samlade styrkan, borde för tillgodoseende af det ytterligare behovet af sjuklokaler under nämnda öfningar uppföras sjukbaracker af enklare och billigare beskaffenhet. Likaledes vore det nödvändigt att på sådana platser, där smittosamt sjuka icke kunde emottagas på kommunernas epidemisjukhus, uppföra mindre paviljonger för dessa sjuka.

Slutligen anhöll chefen för fortifikationen om nådigt bemyndigande att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad sålunda blifvit före-

slaget låta uppföra omförmälda sjukhusbyggnader, förutom sjukbaracker och epidemisjukhus.

I detta förslag anmältes icke behovet af utvidgade sjukhusanordningar vid *Östgöta trängkår*, sannolikt af den anledning att uppförandet af dess etablissemang icke var påbörjadt eller då omedelbart förestående, men, enligt hvad jag inhämtat, gör sig enahanda behof gällande äfven beträffande detta truppförband.

Kostnaderna för anordnandet af de sålunda ifrågasatta sjukhuslokalerna hafva inom fortifikationen beräknats på följande sätt:

Truppförband.	Nu beräknad kostnad.	I redan beviljade anslag inräknad kostnad.	Brist.
Hallands regemente	64,600	40,850	23,750
Västmanlands d:o	68,000	43,000	25,000
Karlskrona grenadjärregemente.....	53,200	34,600	18,600
Vaxholms d:o	56,000	36,400	19,600
Svea trängkår	50,300	13,500	36,800
Västmanlands d:o	53,000	13,500	39,500
Skånska trängkåren	50,300	13,500	36,800
Vendes artilleriregemente (nuvarande sjukrummen förlagda inom kasernbyggnaderna)	64,600	20,000	44,600
Lifregementets husarer och	} 100,000	32,750	} 53,750
Göta trängkår		13,500	
Gottlands infanteriregemente och Gottlands artillerikår	75,000	48,100	26,900
Östgöta trängkår	50,300	13,500	36,800
Summa kronor	685,300	323,200	362,100

Öfver chefens för fortifikationen omförmälda framställning, hvilken blifvit af arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet tillstyrkt, har medicinalstyrelsen den 6 december nästlidet år afgifvit inforordadt utlåtande. Däri anför styrelsen, bland annat, att de föreslagna sjuklokaler i allmänhet syntes väl motsvara därmed afsedt ändamål, och lede det icke något tvifvel, att sjukvården skulle kunna vida bättre tillgodoses vid de truppförband, för hvilka ifrågavarande sjuklokaler vore

afsedda, än hvad fallet för närvarande kunde blifva å mötesplatser och inom äldre kasernetablissemang, där dels sjukhusen vore uppförda efter en föråldrad typ, dels sjukafdelningarna, oftast belägna inom själfva kasernbyggnaden, föga motsvarade äfven mycket måttliga anspråk i afseende på utrymme och anordningar i öfrigt.

Medicinalstyrelsen har visserligen ansett sig böra göra några anmärkningar rörande förslagsritningarna, men då dessa anmärkningar icke äro af någon större betydelse, torde hänsyn därtill kunna vid byggnadernas uppförande tagas, utan att någon ökning af den beräknade kostnaden behöfver äga rum.

Beträffande de ursprungliga förslagen till sjukhusbyggnader för de truppförband, som skulle förläggas till *Boden*, hafva äfven åtskilliga förändringar blifvit föreslagna. Enligt förut omförmälda af öfverfältläkaren och chefen för arméförvaltningens intendentsdepartemens sjukvårdsbyrå afgifna betänkande har inom fortifikationen med biträde af dem ett nytt förslag till sjukhusbyggnader och andra sjuklokaler i *Boden* upprättats, omfattande:

Ett för <i>Bodens</i> garnison gemensamt sjukhus, bestående af:		
1 administrationsbyggnad.....	kr. 45,000: —	
1 sjukpaviljong med 35 sängar.....	» 78,000: —	
1 d:o d:o	» 79,500: —	
Planering m. m. för dessa byggnader	» 14,500: —	217,000: —

För <i>Norrlands artilleriregemente</i> en mindre sjukpaviljong (besiktningsrum och ett sjukrum med 4 sängar).....	kr. 10,000: —	
för <i>Bodens ingenjörkår</i> en d:o	» 14,000: —	
för <i>Boden-Karlsborgs artilleriregemente</i> en d:o	» 14,000: —	38,000: —

tillsammans kronor 255,000: —

Uti detta förslag upptogs icke någon särskild sjukafdelning för tillfälligt sjuka vid *Norrbottens regemente*, men 1904 års kommitté för utredning beträffande försvaret af *Bodens* fästning, uti hvilken chefen

för sjukvårdsbyrån är ledamot, har ansett sig böra föreslå en sådan, för hvilken kostnaderna skulle uppgå till 20,000 kronor.

Jämväl 1905 års befästningskommitté har upptagit denna fråga till behandling, och därom i sitt den 15 december nästlidet år dagtecknade betänkande framhållit, att det föreslagna gemensamma sjukhuset (garnisonssjukhuset) icke vore tillräckligt under repetitionsöfnin-garna, då garnisonens styrka vore störst. För att motsvara behovet äfven under dessa öfningar måste det tillökas med 4 sjukbaracker, hvardera inrymmande, förutom officers- och underofficersrum, 14 säng-platser.

Genom tillkomsten af dessa baracker och det därigenom ökade antalet sjuksängar vid garnisonssjukhuset hade en redan förut erforderlig ekonomibyggnad därstädes blifvit än mer af behovet påkallad. Denna skulle inrymma kök, serverings- och viktualierum, tvättstuga, expedition, bostäder för sjukhusväbel och kokerska m. m.

Anläggandet af ett epidemisjukhus för garnisonens räkning måste äfven anses vara en oundgänglig nödvändighet, då något dylikt sjukhus icke finnes inom Bodens samhälle. Epidemisjukhuset hade ansetts böra omfatta:

1 epidemipaviljong af sten, innehållande 3 sjukrum à 8 sängar, 2 officers- och underofficersrum, 2 isoleringsrum, expeditions- och läkare-rum samt kök- och badrum;

1 desinfektionsugn med plåtskjul;

1 likbod och erforderliga uthusbyggnader.

Kostnaderna för de sjukhusbyggnader, som sålunda skulle tillkomma, hade beräknats till:

4 sjukbaracker.....	kr.	56,000: —
1 ekonomibyggnad vid garnisonssjukhuset.....	»	25,000: —
1 epidemipaviljong.....	»	40,000: —
1 desinfektionsugn med plåtskjul.....	»	3,000: —
1 likbod och uthus.....	»	2,000: —
Rörledningar och planeringsarbeten för dessa byggnader	»	15,000: —
Oförutsedda utgifter.....	»	9,000: —

Summa kronor 150,000: —

Den sammanlagda kostnaden för sjukhusbyggnader i Boden uppgår således till (255,000 + 20,000 + 150,000) 425,000 kronor, hvaraf 139,200 kronor äro af Riksdagen beviljade och anvisade uti anslagen till ifråga-varande truppförbands etablissemang.

Kostnaderna för samtliga nu omförmälda sjukhusbyggnader m. m. skulle alltså utgöra:

för Hallands regemente med flere truppförband	kr.	685,300: —
» sjukhusbyggnader i Boden	»	425,000: —
		<u>Summa kronor 1,110,300: —</u>

Då, såsom af det anförda framgår, i redan beviljade anslag inräknats medel till sjuklokaler

för Hallands regemente med flere trupp- förband	kr.	323,200: —
för truppförband i Boden	»	139,200: —
		<u>462,400: —</u>
skulle alltså ytterligare erfordras	kronor	647,900: —

I anledning af chefens för fortifikationen omförmälda framställning med gaf Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 5 maj 1905, att de för Lifregementets husarer och Göta trängkår samt för Gottlands infanteriregemente och Gottlands artillerikår afsedda sjukhusbyggnaderna, hvilka, så fort ske kunde, borde vara för dessa truppförband tillgängliga, finge genom chefens för fortifikationen försorg, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ingifna ritningar och situationsplaner, uppföras för en kostnad af högst 100,000 kronor för de byggnader, som vore afsedda för Lifregementets husarer och Göta trängkår, och högst 75,000 kronor för dem, som vore afsedda för Gottlands infanteriregemente och Gottlands artillerikår, hvarjämte Eders Kungl. Maj:t föreskref, att här för erforderliga medel skulle af arméförvaltningen förskjutas och sedermera till ersättande anmålas. Af det belopp, arméförvaltningen på grund här af har att förskjuta, äro, såsom af det redan anförda framgår, 94,350 kronor inräknade i de anslag, som beviljats för uppförande af dessa truppförbands nya etablissemang, och torde fördenskull böra där af ersättas. Återstoden, eller 80,650 kronor, ingår i ofvan angifna, ytterligare erforderliga kostnader för sjukhuslokaler.

I de af mig återgifna, utaf öfverfältläkaren och chefen för sjukvårdsbyrån i arméförvaltningen samt utaf medicinalstyrelsen afgifna yttrandan har behovet af rymligare och tidsenligare sjukhuslokaler vid

arméns kasernetablissemang än de i äldre kaserner befintliga blifvit kraftigt framhållet, och genom Eders Kungl. Maj:ts omförmälda beslut lærer förslaget om bättre sjukhuslokaler få anses af Eders Kungl. Maj:t i princip gilladt.

Den stora vikten däraf, att ifrågavarande lokaler så anordnas, att tillräckligt utrymme finnes, och att fullt nöjaktig vård kan vid inträffande sjukdomsfall beredas personalen, såväl befäl som manskap, torde ock af en hvar inses.

Beträffande de föreslagna sjukhusbyggnaderna vid Boden anser jag mig böra särskildt framhålla ändamålsenligheten däraf, att hvarje truppförband erhåller sin särskilda afdelning för sådana sjuka, som ej behöfva intagas å det gemensamma sjukhuset. Därigenom vinnes reda, klarhet och enkelhet i såväl befäls- som förvaltningsförhållanden.

Jag torde i detta sammanhang böra meddela, att någon förändring i sjukhusanordningarna vid de äldre kasernetablissemangen icke för närvarande ifrågasättes. Denna angelägenhet torde lämpligen kunna så småningom tillgodoses, i den mån behovet af bättre anordningar med utsträckningen af de värnpliktiges tjänstgöring framträder. Vid Smålands husarregemente, för hvilket nytt etablissemang uppföres, kommer frågan att lösas på det sättet, att besiktningsrum och lokal för tillfälligt sjuka inredas i kasernen, under det att äldre, kronan tillhöriga byggnader på Ränneslätt komma att användas såsom sjukhus. Vid de fem i landets norra del förlagda infanteriregementenas kaserner, till hvilkas uppförande 1904 års Riksdag beviljat medel, komma sjukhuslokalerna att anordnas i öfverensstämmelse med de nya, inom fortifikationen utarbetade förslagen, enligt hvilka jämväl kostnaderna för sjukhuslokaler vid öfriga regementen, för hvilkas kasernetablissemang anslag ännu ej är beviljadt, komma att beräknas.

Den för nu ifrågavarande ändamål behöfliga summan, 647,900 kronor, kan utgå af de besparingar, som under senare åren uppkommit under fjärde hufvudtiteln och nu äro för Eders Kungl. Maj:t disponibla. Då emellertid de föreslagna sjukhusanordningarna, därest de komma till utförande, skulle medföra ökade kostnader för ett ändamål, hvartill Riksdagen förut anvisat medel, lærer Riksdagens tillstånd att härtill använda nämnda besparingar böra inhämtas.

Jag får alltså hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva,

att till anordnande af sjukhuslokaler för Hallands och Västmanlands regementen, Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementen, Gott-

lands infanteriregemente, Lifregementets husarer, Vendes artilleriregemente, Gottlands artillerikår, Svea, Västmanlands, Göta och Östgöta trängkårer, Skånska trängkåren samt de truppförband, som tillhöra Bodens garnison, må af fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar användas ett belopp af 647,900 kronor.»

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, i nåder bifalla; och skulle proposition i ämnet, af den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo:

Carl Heijkenskjöld.
